

MECMUA-İ SAZ U SÖZ'DE HAFIZ POST İZLERİ

Mehmet SÖYLEMEZ¹

ÖZET

XVII. yüzyıl Türk Musikisi denildiğinde akla gelen en önemli birkaç isimden birisi hiç kuşkusuz yazmış olduğu nota mecmuası “Hâzâ Mecmua-i Saz u Söz” den ötürü Ali Ufki Bey (ö.1675) diğeri ise yazmış olduğu güfte mecmuasından dolayı Hafız Post’tur (ö.1694). Yaşadıkları dönemin musikisini anlaşılabilmesi için bu iki büyük musikînasın kaynak niteliğindeki yazmış oldukları eserlerin tanınması ve muhtevalarının bilinmesi gerekmektedir. Ali Ufki Bey yazmış olduğu nota mecmuası, Türk Müziğinde XVII. yüzyıl batı müziği notası ile eserleri kayıt altına aldığı için bugün dönem musikisini anlamamızı sağlayan en önemli eserlerden birisidir. Sadece eserler ve notaları ile değil aynı zamanda o dönem içerisinde yaşamış olan değerli musikînasların da isimlerinin yer alması tarihsel müzikoloji için önemlidir. Bunun yanında Hafız Post ise yazmış olduğu güfte mecmuası ile yaşadığı dönemde fasıllarda meşk edilen ve söylenen eserlerin güftelerini yazarak gerek güfte yazarlarının isimlerinin gerekse de makam, usul ve bestekârı gibi bilgileri vererek eserlerin günümüze kadar ulaşmasında çok önemli bir rol oynamıştır. Bu çalışmada bu iki değerli musikînasın yolları saray fasılları ve padişah sohbetleri gibi ortamlarda kesişme ihtimalinin oldukça yüksek olmasına rağmen bugüne kadar net bir ifade ile belirtilememiştir. Bu tespiti netleştirmeye çalışırken ilk olarak Hafız Post’un elimizde notası mevcut eserleri nasıl elimize ulaşmıştır bunun cevapları aranmıştır. İkinci olarak ise Ali Ufki Bey’in hangi “Hafız Post” bestelerini notaya aldığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Bunun için Ali Ufki Bey’in “Mecmua-i Saz u Söz” adlı eseri taranarak gerek tespit edilen eserler “Hafız Post Güfte Mecmuasında” ve diğer güfte mecmualarında Hafız Posta ait eserlerle karşılaştırılarak sonuç elde edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ali Ufki, Hafız Post, Osmanlı Müzik Tarihi, XVII. Yüzyıl Klasik Türk Müziği, Musiki, Mecmua

HAFIZ POST’S TRACES IN “MECMUA-İ SAZ Ü SÖZ”

ABSTRACT

In this study, two important musician Ali ufki lived during the Ottoman period (1675), and Post (1694) will be given information about. "Mecmua-i Saz u Promise" a music book written by li Ufki, is so important, because of the lyrics and notes in his piece is very important to us. Hafız Post' which is written by the “Güfte Mecmuası” (Lyrics magazine) a musician in the works of his own time and self-because it contains the works of musicians who lived long ago is very important. These music man played and together or did musical practice called “meşk” in Turkish Music? In this study, we will look for

¹ Gaziantep Üniversitesi, Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı, Öğretim Görevlisi, msoylemez@gantep.edu.tr

the answer to that question. By which way Hafız Post's compositions means of channels has reached to the present day? Finally, "Hafız Post" compositions by notes that has been taken during the time he lived? The study is intended to provide answers to these questions.

Keywords: Ali Ufki, Hafız Post, Ottoman, 17. Century, Music, Mecmua

GİRİŞ

Bu makalenin başlığına göre işlenecek olan ilk konu Mecmua-i Saz u Söz'ün yazarının hayatını yeni bulgularla birlikte kısa bir hatırlatıcı bilgilerle girişle başlamak yerinde olacaktır. Eserin tıpkıbasımını yapan Şükrü Elçin'nin aslıyla ilgili verdiği bilgiler hiç değişmemiştir. "Ali Ufki, Batı ansiklopedilerine göre 1610 tarihinde, Polonya'da Galiçya'nın Leopold şehrinde asil bir aileden doğmuştur" (Elçin, 1976, s.III). Ali Ufki'nin hayatını ansiklopedilerde ele alan Kut ise "Aslen Leh (Polonya) mühtedisi olup asıl adı Albert Bobowski'dir. Adı Latince kitaplarda Albertus Bobovius, Batı kaynaklarında ise Hali Beigh olarak geçmektedir. Bazı kaynaklarda 1610'da Polonya'nın Lvov şehrinde doğduğu kayıtlı ise de bugüne kadar yapılan araştırmalarda hayatı, doğum, ölüm tarihi ve yeri hakkında kesin bilgiler elde edilememiştir. Çok yönlü bir şahsiyete sahip olan ve şöhreti IV. Mehmed devrinde iyice yayılmış bulunan Ali Ufkî eserler bestelemiş, çeşitli hâtratlar kaleme almış ve tercüme yapmıştır. İstanbul'da bulunduğu yıllarda dönemin önde gelen devlet adamlarıyla, Hâfız Post, Nazîm Çelebi gibi sanatçı ve mûsikişinaslarla tanışan, zaman zaman onların meclislerinde bulunan Ali Ufkî'nin yabancı sefirler, şarkiyatçılar ve Batı kütüphaneleri için yazma eser toplayanlarla buluşup sohbet ettiği, daha sonra hâtıralarını yazan bu kişilere saray teşkilâtı ve yaşayışı hakkında bilgi verdiği de bilinmektedir. Jacop Spon, Cornelio Magni, John Covell, J. B. Tavernier ve Antoine Galland bunlar arasındadır (Kut, 1989, s. 456-457; Ayrıca bkz. Cevher, 1995; Behar, 2008). Nota Mecmuasının yazım tarihi konusunda ise Şükrü Elçin, Hakan Cevher, Cem Behar da yazıma başlangıç tarihi olarak 1650 yılını göstermişler ve yazımın bundan sonra devam ettiğini not düşmüşlerdir. Recep Uslu ise, diğerlerinden farklı olarak, Ali Ufki'nin müzik eserlerini notaya alma tarihi ile ilgili "İstanbul'a gelmiş olan Jean Antoine du Loir, 1639-40 yıllarında katıldığı bir Mevlevî ayinini anlatır ve "Ey ki hezar aferin" in notasını verir, muhtemelen Ali Ufki de bu tarihlerde aynı müzik eserini notaya aldı" diyerek 1639-40 arası bir tarihte, hatta daha eski tarihlerde, Enderun'daki eğitimi sırasında, 1630'larda eserin ilk notalarını yazmağa başladığına işaret etmiştir (Uslu, 2015, s.46).

İmamzade Mehmed Efendi veya Hafız Post, XVII. yüzyıl Türk Müziğinde gerek dini gerekse de din dışı yapmış olduğu bestelerle hem Osmanlı Sarayının hem de aydın tabakanın dikkatini çekmiş ve sanatkârlığı ve karakteri konusunda yaşadığı dönemde gerek tezkirelerde gerekse kişisel notlarda oldukça övülmüştür. Hafız Post'un Üsküdar'da doğduğu ilk defa Hayri Yenigün'ün yazmış olduğu makalesinde (Yenigün, 1954, s.360), edebiyatı Naili'den (ö.1666) öğrendiğini Safayı tezkiresinden, musikiyi Koca Osman'dan (ö.1660) öğrendiği R. Ferit Kam'ın Radyo Dergisi'ndeki makalesinden (Kam, 1947, s.9) hayatı hakkında yazılmış olan çoğu araştırmada karşımıza çıkan bilgilerdir. Doğum tarihi hakkında ileri sürülen tahminlerin doğru olmadığı, yaptığımız doktoranın konusuna ait ön araştırma sırasında pek çok tahminden çoğunun hatalı olduğu, 1620'lerin doğru olabileceğini göstermektedir. Hafız Post'un adını ilk gördüğümüz kaynaklardan birisi olan Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'ndeki "Nev-zuhur" hanendeler başlığıdır (Kahraman, Dağlı, 2010, s.636). Buradan Hafız Post'un öncelikle, 1638'li yıllarda fasıllarda genç hanendelerden biri olduğu sonucu çıkmaktadır. Hafız Post'un tam adının açıkça anıldığı

ilk kaynak ise 1640'larda eserini yazmış olan Marzade Seyyid Mehmed Rıza'nın (ö.1082-1671) "Tezkire-i Rıza" adıyla bilinen şairler biyografisinde karşımıza çıkmaktadır. "Hafız Mehmed Çelebi" adı ile anılan Hafız Post'un bu tezkirede bir şiiri örnek olarak verilmiş bunun yanında "şiiri ve güfteleri eşsiz" olarak nitelendirilmiş (Zorlu, 2009, s.106) olması şairliğe başladığı yıl konusunda bir fikir vermektedir. 1774 tarihli bir güfte mecmuasında döneminin önemli bestekârlarından biri olduğu ayrıca görülmektedir (Soysal; Arslan, 2014, s. 68-88). Hafız Post'un ölümünden sonra yazılmış olmakla birlikte sadece fasıl müzisyenlerin biyografilerini yazmayı esas alan Şeyhülislam Esad Efendi (ö.1753) Atrabü'l Asar adlı eserinde, Hafız Post'tan söz ederken musikişinaslığını oldukça övmüş ve bine yakın bestesi olduğunu belirtmiştir (Behar, 2010, s.237). Güfte mecmuasının tam olarak yazıldığı zaman bilinmese de içindeki güfte yazarlarına düşmüş olduğu "merhum" ifadeleri göz önüne alındığında 1660-65'li yıllar arasında yazmaya başladığı ve yazımın daha hayatında iken mecmuayı hediye ettiği öğrencisi Itri tarafından da ilaveler yapıldığı anlaşılmaktadır (Uslu, 2015, s.86).

Yukarda hayatları özetlenen Ali Ufki ile Hafız Post'tun birbiriyle ilişkisi, birbirlerini tanıdıklarından şüphe edilse bile bu durum şimdiye kadar delilleri ile ortaya konulamamıştır. Yaşadıkları dönemlerde yan yana gelme şansları oldukça fazla olan bu iki değerli musikişinasın birbirlerini tanıyıp tanımadıkları şüpheyile karşılanmıştır.

Bu çalışmada Hafız Post'un hangi eserlerinin günümüze notası ile geldiği tespit edilmeye çalışılırken aynı zamanda Ali Ufki Bey'in "Hafız Post'a ait bir eseri notaya alıp almadığı" konusu aydınlatılmaya çalışılmıştır. Ali Ufki Bey'in tahminlere göre 1639-40 arası eserleri notaya almaya başladığı ve vefat tarihinin 1675 olduğu düşünülürse, IV. Murad'ın Bağdad seferi dönüşü yapmış olduğu, 1638 tarihli büyük şölende Hafız Post'u görme, tanışma ve ona ait eserleri bu şöleden sonra notaya almış olması mümkün görülmektedir.

SINIRLAR VE METODOLOJİ

Çalışma içerisinde nota taramaları Ali Ufki Bey'in "Mecmua-i Saz ü Söz" adlı eseri ile sınırlandırılmıştır.

Hafız Post'un kendi güfte mecmuası ve yaşadığı dönemden sonra yazılmış olan önemli güfte mecmularından Hafız Post'a ait eserler sıralanarak yazılmış ve bu besteler Ali Ufki Bey'in eserinde ki eserlerle karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma ile elde edilen veriler birbirleri ile karşılaştırılarak benzer tarafları ve varsa farklı tarafları açıklanmıştır.

Bu makalede nitel araştırma tekniği ışığında bilgi fişleme (arşiv belgeleri) tarama (kaynak bilgileri) sistematik müzikoloji yani bilgiyi sınıflandırma metodu uygulanarak Hafız Post'un ve Ali Ufki Bey'in hayatları konusunda bilgiler aktarılırken bu dönemde Hafız Post'a ait hangi bestelerin Ali Ufki Bey tarafından notaya alındığı "Mecmua-i Saz ü Söz" eseri üzerinden açıklanmıştır.

Hafız Post'un günümüze gelmiş olan notaları

Hafız Post'un günümüze gelen nota sayısı on üçdür. Bu eserlerin pek çoğu günümüze meşk yolu ile taşınmış eserlerdir. Meşk edilen eserler arasında Hafız Post'un bir eseri olup olmadığını güfte mecmualarından anlaşılabilir. Basılı yayınlar içinde Haşim Bey'in şarkı mecmuası da bir ilk olarak önem taşımaktadır. 20 Ağustos 1898 yılında İkdâm gazetesinde Nuri Şeyda'nın kaleme almış olduğu Hafız Post adlı makalede yazar o günlerde Hafız Post'un meşk edilen eserlerinin bir listesini vererek bu fikrimizi açıkça desteklemektedir. Türk müziğinde yaygın şekilde kullanılmış olan Hamparsum notasına kadar sadece kulaktan kulağa, ustadan-çırağa geçen bu eserler ancak XIX. Yüzyıldan sonra notaya alınmaya başlanmıştır. Hafız Post'un bestelerinin

ise nota kullanılarak yazılması 1917’de kurulmuş olan “Darülelhan²” ile birlikte mümkün olmuştur. Darülelhan içinde “Alaturka Musiki Tasnif ve Tesbit Hey’eti” mevcut idi. 1924 yılından başlayan “Darülelhan Külliyyatı” yayınları, 1926’da kapatılan Darülelhan’ın yerini alan İstanbul Konservatuarı ile devam ettirdi ise de, önemi yeterince anlaşılabilen ve basımı yarım kalan nota yayınları serisi uzun yıllar sonra tamamlanabildi (Darülelhan Külliyyatı, Pan yayınları 181-263). Hafız Post’a ait ilk defa bir bestenin günümüz notaları ile basımı da tespit edildiği kadarı ile bu yayınların 97 nolu nüshasında ilk defa karşımıza çıkmaktadır. “Vakt-i subh oldu pür olsun kûşe-i meyhâneler/Âftâb-âsâ tulûğ etsin yine peymâneler” adlı eserin ilk defa nota baskısı yapılmış ve musikişinaslara sunulmuştur. Bu eserin “Na’ne Ahmed Efendi’ye de bazı kaynaklar da atfedildiği olmuştur. Hatta günümüzde hem Hafız Post’a hem Na’ne Ahmed Efendiye ait gösterilen notalar birebir aynıdır. Fakat araştırmalar neticesinde gerek Hafız Post’un güfte mecmuasında gerekse de “Koyunoğlu 12970 nolu Güfte Mecmuası” nda ve diğer bazı güfte mecmualarındaki çalışmalar bu eserin bestesinin Hafız Post’a ait olduğu bilgisini doğrulamaktadır. Aşağıdaki listede ise meşk yolu ile besteleri kulaktan kulağa gelen güfteleri güfte mecmualarında da kayıtlı, notası günümüze ulaşmış olan “Hafız Post’a” kayıtlı eserlerin listesi verilmiştir.

- Kudûmun rahmet-i zevk u safâdır
- Cânâ Kamer-tâl’atın hemân dırâhşan görünür
- Meh-ı nev gibi bir kâş-ı kemân mihr-i münîrim var
- Çektim el ümmîd-i vasl-i yârdan şimden gerû
- Çün sana gönlüm müptelâ düştü
- Hak’dan özge nesne yoktur gayrıdan ümmîdi kes
- Gamze ki ola tâ nâr-ı ebruvan kürdî
- Dil verdim ol perîye nihân gördüğüm gün
- Vakt-i seherde açıla perde
- Biz âlûde-i sâgar-ı bâdeyiz
- Gelse o şûh meclise nâz ü tegâfûl eylese
- Dile mâye-i safâdır hatt-ı rûy-ı yâr derler
- Bahar geldi dahi seyr-i gülşen eylemedik

Bu on üç eser dışında birçok eserin kaybolmuş olduğu anlaşılmaktadır. Fakat tespit edilen bu on üç eser içinde de bazı problemlerin olduğu görülmüştür. Örneğin Hafız Post’un en çok bilinen eserlerinden birisi olan “Gelse o şûh meclise” adlı eseri kendi güfte mecmuasında “rehavi” makamında gösterilirken günümüz de “rast” makamında kayıtlara geçmiştir. Bunun yanında bir diğer eser “Çün sana gönlüm” adlı ilahisi güfte mecmuasında “gülizar” makamında görülmekte iken günümüzde “hüseynî” makamında da notaları mevcuttur. Bu makamlar müzik teorilerinde birbirine yakın/benzer makamlar olarak ifade edilirler. Fakat yine de bu değişimlerin acaba yanlış

² Darülelhan tâlimatnamesi Sultan V. Mehmet Reşad’ın irade-i seniyesi ile 01 Ocak 1917 tarihinde Takvim-i Vekayi gazetesinde yayınlanmıştır. Okulun kurulması dört kişilik bir mûsikî encümeni tarafından gerçekleştirilmiştir. Okul 1924 ve 1926 yılları arasında Darülelhan Mecmuası adında bir de dergi çıkartmıştır (Özden, 2013, s.20).

meşkten mi, yoksa nazariyat anlayışındaki değişimden mi kaynaklanmış olduğu araştırılmalıdır.

Yaptığımız ön çalışmalar sırasında ortaya çıkan kanaat olarak şu tespiti belirtmeliyiz. Günümüzde Hafız Post'un eserlerinin hepsinin meşk yöntemi ile bazı değişiklikler geçirerek günümüze gelmiştir. Makam ve usul bilgilerinin yanında bazen başka bestekârların eserleri Hafız Post'a atfedilmiş, bazen de Hafız Post'un eserleri başka bestekârlara atfedilmiştir.³ Bu tespit Hafız Post'un hayatı ve sanatı üzerinde kaynaklara dayalı ciddi bir incelemenin gerekli olduğunu göstermektedir. Bu çalışmaya konu olan ve listede yer almayan iki yeni eserden ise biraz sonra bahsedilecektir.

Mecmua-i Saz u Söz'de Hafız Post izleri

Aynı sohbet ve ortamlarda olabilme ihtimalleri yüksek olan bu iki musikînaslarından yaşı daha büyük ve müziği yazması itibarı ile daha avantajlı sayılabilecek Ali Ufki Bey kendisinden yaklaşık on yaş küçük Hafız Post'un eserlerini dinleyip notaya almış olduğu anlaşılmaktadır. Bu eserlerin tam olarak ne zaman notaya alındığına dair elimizde net bir veri olmasa da Ali Ufki'nin sayfaları kullanım ve eserleri yerleştirdiği yerlere göre bazı varsayımlar ileri sürülebilir. Öncelikle Ali Ufki'nin Hafız Post'a ait olabilecek iki eseri kaydettiği tespit edilmiştir. Bu eserlerden bir tanesi Farsça diğeri ise Türkçe'dir. Eserlerin günümüz çevrimleri için Hakan Cevher'in doktora tez çalışmasından, orijinal halleri ise Şükrü Elçin'in 1976 yılında yapmış olduğu tıpkı basım çalışmasından faydalanılmıştır.

Üzerinde duracağımız Farsça olan ilk eser "Mâh-ı ruhsâr-ı tû âyine-i maksûd-ı men est/ Dâne-i hâl-i tû ne zi-ahter-i mesûd-ı men est" (Hekimbaşı-Kılıç, 2013: s.1182, Buselikaşiran, Evfer, Savt-ı Hafız) sözleriyle başlayan bir eserdir. Bu eser Hafız Post güfte mecmuasında mevcut değildir, fakat Hekimbaşı mecmuasında Hafız Post'a atfedilmiştir. Eser Mecmua-i Saz-u Söz'de ise "Beste-i Hafız Mehemed Hafız İmam(zade)" olarak kayıt edilmiştir. Usulü Hekimbaşı ile aynı iken makamı "Bayatî-kürdi olarak belirtilmiştir. Söz, usul, besteci aynı iken ve sadece değişik bir makam adı ile zikir edilmiştir (Bkz. Ek-1).

İkinci eser ise Diğer eser ise "Kasdın eğerçi cân u dilin birisi nedir/ İkisi de fedâ yoluna birisi nedir" (Hekimbaşı-Kılıç, 2013: s.1244, Kürdi, Haffif, Beste Hâfız, v:265a) Bu eser Mecmua-i Saz ü Söz'de "Hüseyni-Hafif olarak geçerken Hekimbaşı mecmuasında Kürdi-Hafif olarak geçmiştir. (Bkz. Ek-2)

Bu eserlerin yanı sıra Ali Ufki Bey ve Hafız Post'un yazmalarında ortak bazı Türkçe ve Farsça eserler de mevcuttur.

Özellikle makamlar arasında bu farklılıkların nedeni bestecinin zaman içerisinde farklı bir makamda tekrar beste yapması veya meşk yolu ile gelen eserlerin zaman ile

³ Bu durum özellikle güfte mecmualarında çok karşımıza çıkmaktadır. Bestekârların meşk ettikleri eserler bazen onların isimlerine kayıt edilerek onların sanılmış olabilirler. Örneğin "Hafız Post"un kendi yazmış olduğu İstanbul Üni. Nadir Eserle Kütüphanesi TY9857 numaralı yazmada "Yine cân hâtırım yâr etdi muğber" adlı eser "Acemler" adına kayıtlı iken kendisinden sonra yazılmış olan Hekimbaşı Güfte Mecmuası (İstanbul Üniv. Nadir Eserler TY 3866) ve Süleymaniye Ktp. Tercüman, no.214, numaralı yazmada "Beste-i Hafız" denilerek "Hafız Post'a" atfedilmişlerdir. Bu gibi durumlara bir çözüm olarak Recep Uslu, "meşk sırasında eseri aktaran kişilerin adı bazen bestecinin yerini alabildiği" tezini geliştirmiş ve bu tezini Mustafa İtri Buhurizade Panoraması adlı 2015'te yayınlanan çalışmasında uygulamıştır (bk. Bibliyografya).

değişerek farklı makamlarda kayıt edilmeleri de olabilir. Fakat iki eserin usulleri değişmemiştir. Bunun yanında ilk eserin Beste Hafız Mehemmed, İmam adına kayıt edilmesi bu eserlerin Hafız Post'un eseri olduğuna dair düşüncemizi desteklemektedir. Yaşadıkları dönemde müziği yazıya geçirmek için uğraşmış olan bu iki değerli musikîşinasın ortak eserleri kayıt etmeleri hatta Ali Ufki Bey'in Sarayda olduğu zamanlarda, en azından bu yazıda üzerinde durulan 1638 yılında genç bir müzisyen olan İmamzade Hafız Post'un eserlerini kayıt etmesi ortak alanlarda buldukları sonucunu da ortaya çıkarmaktadır.

SONUÇ

Bazı araştırmalarda karşımıza çıkabilecek “Türk Musikisine bir nota mecmuası ve bir güfte mecmuası kazandıran bu iki musikîşinas birlikte çeşitli zamanlarda yan yana gelmiş olmaları” şüpheli ifadesi bu çalışmada gösterilen tespitlerle “bulunmuşlardır” şeklinde bir sonuca dönüşmüştür. Hafız Post'un bestelediği eserlerden en azından ikisinin gösterdiği gibi, çok büyük bir ihtimalle bu ikisinin meşk ve sohbetler de bir araya gelmeleriyle, Ali Ufki'nin notaya almasıyla günümüze gelmesi mümkün olmuştur. Hafız Post'un nota mecmuasını görme ihtimali bile olabilir. Belki de sohbet ve meşkler de Ali Ufki'nin notaları yazdığı defteri ilgi çekmiş ve bu nota defteri Hafız Post'a bir fikir vermiştir. Müzik yazısını bilmese de iyi bir hattat olarak kendi el yazısı ile eserlerin en azından güftelerini ve temel bilgilerini el yazısı ile yazmak istemiş olabilir. Notaya alınan bu eserler “Hafız Post'un yaşadığı dönemde notaya alınmaları itibarı ile çok büyük önem ihtiva etmektedirler. Ali Ufki Bey'in Hafız Post'a ait iki adet notayı derlemesinin yanında Hafız Post Ali Ufki Beyin ne güftelerine ne bestelerine kendi güfte mecmuasında yer vermemiştir. Hatta sonraki dönemde yazılmış olan güfte mecmualarının büyük bölümünde Ali Ufki Bey'e ait eserler çok fazla görülmemiştir. Bunun nedeni eserlerin “Türki” gibi görünüp alınmaması mıdır? Yoksa başka bir nedeni var mı? Elimizde bu durum ile ilgili net bir bilgi yoksa da Ali Ufki'nin sözlü müzik eserlerinin estetik değerleri konusu ile ilgili olabileceği gibi fasıl müziğinde yerini yeterince bulmamış olmasında aramalıdır. Elde edilmiş olan bu iki eserin notası ile artık Hafız Post'un sadece meşk yolu ile ustadan-çırağa, kulaktan-kulağa yayılıp notaya alınmış olan eserlerin sayısı on beşe yükselmiştir. Bu yazıdaki araştırmanın sonuçlarından biri de, Hafız Post, kendinden sonra yaşamış olan musikîşinasların güfte mecmualarındaki sözleri kayıtlı besteleri ile değil aynı zamanda yaşadığı dönem olan XVII. yüzyılda notaya alınmış müzik eserleri ile de günümüze ulaşmış bir musikîşinastır.

KAYNAKLAR

- Abdülkadiroğlu, A. (1985). *İsmail Belîğ Nuhbetü'l - Asar Li- Zeyli Zübdeti'l - Eş'ar*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Açıkgöz, N. (1990). *Riyazi Divanı'ndan Seçmeler*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Aksoy, B. (1995). *Avrupalı Gezginlerin Gözüyle Osmanlılarda Musiki*. İstanbul : Pan Yayıncılık.
- Ayangil, R. (2002). "Onyedinci (XVII.) Yüzyılda Türk Musikisi" . *Türkler*, 433-442.
- Bardakçı, M. (2011). "Hafız Post'un Kayıp Bilinen Elyazması Güfte Mecmuası. *Atlas*, 92-93.
- Bardakçı, M. (2011). *25 Yıla 25 Besteci*. İstanbul : Pan Yayıncılık, 19.
- Behar, C. (2010). *Aşk Olmadan Meşk Olmaz*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 44, 70
- Behar, C. (2008). *Saklı Mecmua*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Behar, C. (2010). *Şeyhülislamın Müziği* . İstanbul: Yapı Kredi Yayınları,237.
- Cevher, H. (1995). *Ali Ufki Bey ve Hâzâ Mecmu'a-i Saz ü Söz "Transkripsiyon İnceleme"*. Ege Üniversitesi SBE, TDE, ABD, İzmir. 516, 749, 178.
- Çapan, P. (2005). *Mustafa Safayi Efendi Tezkire-i Safayi*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 154-155.
- Doğrusöz, Nilgün (1993). Hafız Post Güfte Mecmuası "Türkçe Güfteler". Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Elçin, Ş. (1976). Ali Ufki Hayatı, Eserleri ve Mecmua-i Saz ü Söz. İstanbul, MEB Basımevi, III, 29, 146, 239,
- Erdoğan, K. (1998). *Niyaz-i Musri Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Hafız Post (XVII. yüzyıl) *Güfte Mecmuası, İstanbul*: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, TY9856
- Hafız Post (XVII. yüzyıl) *Güfte Mecmuası, İstanbul*: Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan 1724
- Hekimbaşı Subhizade Abdülaziz Efendi, (XVIII. yüzyıl) *Güfte Mecmuası, İstanbul Üni. Nadir Eserler Kütüphanesi TY 3866*
- İpekten, H. (1990). *Naili Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kahraman, S.A., Dağlı, Y. (2010). *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*: İstanbul, Yapı Kredi Yayınları
- Kılıç, E. (2013). Mecmua-yı Letaif Fi Sandukati'l- Me-Arif (Metin Değerlendirme) Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, SBE, Tarih ABF, İstanbul, 374, 1182, 1244.
- Kut, T. (1989). Türkiye Diyanet Vakfı, İslam Ansiklopedisi, c.2, sayfa:456-457 Mecmua-yı Letaif fi Sandukati, İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi. v:56b, 253a, 265a.
- Özden, E. (2013). Osmanlı'nın Musiki Okulları, Rast Müzikoloji Dergisi, c.1, S.2, sayfa: 17-29
- Öztürk, S. (1995). *Askeri Kassama Ait Onyedinci Asır İstanbul Tereke Defterleri (Sosyo-Ekonomik Tahlil)*. İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı- Cihan Matbaası.
- Soysal, F.; Arslan, M. U. (2014). "1774 Tarihli Hâfız Abdülbakî'ye Ait Güfte Mecmuasının İncelenmesi", Rast Müzikoloji Dergisi , "2(1)", 68-88 pp., Nisan-2014, DOI: <http://dx.doi.org/10.12975/rastmd.2014.02.01.00021>
- Uslu, R. (2007). *Muzikoloji Kaynakları*. İstanbul: İtü Yayınları.

Uslu, R. (2015). *Mustafa Itri Buhurizade Panoraması: Bir Klasik Müzik Ustası*.

Saarbrücken, Almanya: Türkiye Alim Kitapları. 44, 51, 57, 67, 85

Üngör, E. R. (1981). *Türk Musikisi Güfteler Antolojisi 1-2*. İstanbul: Eren Yayınları.

Zorlu, G. (2009) *Zehr-i Marzade Seyyid Mehmed Rıza Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Tezkiresi 106*. Kocaeli: T.C Kültür ve Turizm Bak. Yay. Gen. Müdürlüğü, Kocaeli 2009

Ek-1

“Mâh-ı ruhsâr-ı tû âyine-i maksûd-ı men est”

مرح بیاتی کوددی سته محمد حافظ امام اوسولنی او فرزند
در حق کشیون بود بادا نکرده کسه کوه آزار او
و کوزانکر شیون نماند بو شیا زیا نکره آید ز ناک سبیش

130

1- ماه رضا بر تو آینه مقصود من است می خانم می خانم می میرم بلی دوست
2- دانه خا ل بر تو آینه مسعود من است می ایضا
3- جگر پا ره گباب نیک آلو د من است می ایضا

Mecmua-i Saz ü Söz Tıpkı Basım, Elçin, s.146

MURABBA' BEYÂTİ KÜRDİ

Beste-i Mehemmed Hâfız İmâm
Uşûleş Evfer

Mâ hı ruh sâ rı tu â yi ne i mak şü dı men est
Dâne i hâ li be ro ahte ri mes' ü dı men est

hey hâ nim hey câ nim hey mi rim be li dost

Şebki bi lâ li tû mey mey ke şem ez sağ rı

çem hey hâ nı mey câ nim hey mi rim be li dost

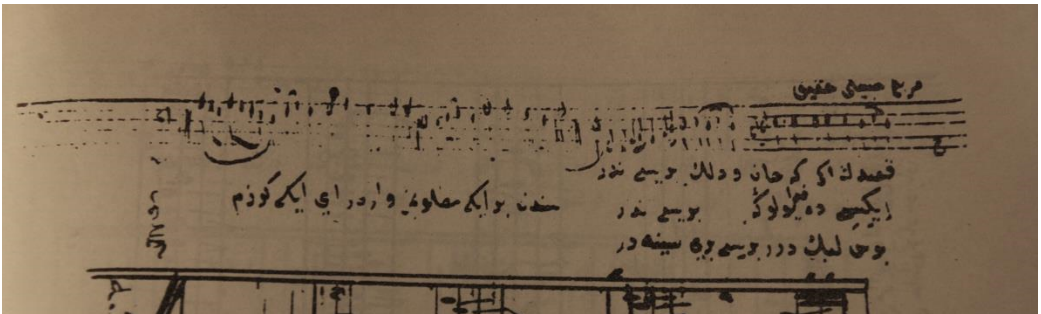
Ci ğeri pâ re ke bâ bı ne mek a lu dı men est

hey hâ nim hey câ nim hey mi rim be li dost

Eserin günümüz notasına çevrimi, Cevher, s.516

Ek-2

“Kasdın eğerçi cân u dilin birisi nedir”

Mecmua-i Saz ü Söz Tıpkı Basım, Elçin, s.29

MURABBA'

Hüseyini Hafif

Kaş dîñ i ki ki cân ü dt liñ bi ri si ne dir

i ki si de fe dâyo lu ña bi ri si ne dir

Senden bu i ki mağ lû bu muz var dır ey i ki gö züm züm

Bûs u le biñ du rur bi ri si bi ri si ne dir

Kaşdîñ iki ki cân ü dilîñ birisi nedir
 İki si de fedâ yoluña birisi nedir
 Senden bu iki mağlûbumuz vardır ey iki gözümlü
 Bûs-u lebiñ durur birisi biri sinedir

Eserin günümüz notasına çevrimi, Cevher, s.178